

♂

H A B O B Y G D

♀

TIDSKRIFT
FÖR
SLÄKT OCH HEMBYGDSFORSKNING

Årg. 11 Nr 1 1993

Ingrid och Arne Källemarks affär i Källebacken stängde för gott valborgsmässoafton 1979.

HABOBYGDEN, MEDLEMSTIDNING FÖR HABO SLÄKTFORSKARFÖRENING
OCH HABO- GUSTAV ADOLFS HEMBYGDSFÖRENING.

REDAKTIONSKOMMITTÉ: INGEMAR KYRKERYD, ARNE OCH INGA WULFF,
FOLKE OCH MONICA EKERED.

TEL. 036 - 406 65 036 - 401 88 036 - 12 20 52

VI ÄR TACKSAMMA FÖR ALLA BIDRAG TILL TIDNINGEN, STORT SOM SMÅTT.

Ordföranden

har ordet

Bästa läsare av Habo-Bygden!

Det är den 15 april i dag, och våren har kommit så småningom. De sista dagarna har det varit mycket kalla nätter, ned till minus 10 grader, men varma och soliga dagar. Tranorna vid Hornborgasjön har varit rekordmånga, ca 6000 st. Krokus och snödroppar är nästan överblommade, men påskliljorna står i sitt flor. På mitt lilla bestånd av gulsippor är knopparna stora. Men det behövs regn. Markerna är kruttorra, och risken för bränder är stor.

Den 11 november i fjol hade vi besök av Habo-sonen och arkeologen Rune Ekre, som berättade om utgrävningarna i Gamla Lödöse. Det var en spännande och intressant kväll. Tack Rune för att du åkte den långa vägen till oss och gjorde den kvällen så minnesrik!

Rune har lovat att hjälpa oss med utgrävningen av "Kyrkestan", men mer om detta på annan plats i tidningen.

På vårt årsmöte den 8 februari i år gästades vi av Lars Blomqvist Bägerfeldt, som trollband oss med att berätta om sina forskningar om megalitgravarna i Västergötland och om bondestenåldern.

Den 6 och 7 mars besökte vi vikingautställningen i Köpenhamn. Inte kunde jag i mina vildaste förhoppningar drömma om, att intresset för denna utställning var så stort.

När jag första gången kontaktade Lennart Wahlström på Bussbolaget, föreslog jag, att resan skulle starta i Skara för att sedan fylla på med resenärer från Falköping, Mullsjö, Habo, Bankeryd och Jönköping för att vi skulle kunna få ihop tillräckligt många till en buss. Men redan en vecka efter annonseringen var en buss fullbokad, och ett tiotal stod på väntelista, varför vi försökte få logi och guidning för ytterligare en busslast resenärer. Även denna buss blev snart fullbokad, och alla vi 80 resenärer fick en oförglömlig resa.

På lördagseftermiddagen besökte vi Planetariet och fick uppleva en hisnande färd i rymden.

På söndag förmiddag besökte vi så vikingautställningen i Nationalmuseet, en helt fantastisk utställning. Att intresset för denna utställning var stort, bevisades inte minst av, att de som ej ordnat med biljetter och guidning i förväg, fick stå i kö tre till fyra timmar, innan de kom in. Ingen hade väl annat och trott, att intresset för våra förfäder vikingarna var så stort.

Den 16 mars fick vi vara med om en annan resa genom tiden. Dåvisades Bertil Svenssons film "Pöjkera i Böja". En finstämd och vacker film om tre gamla bröder, som levde och brukade sin lilla gård på samma sätt som deras förfäder gjort under 17- och 1800-talet. Vi fick se, hur de bakade sitt bröd, tvättade och lagade sina kläder, sådde och skördade sina tegar, tröskade med slaga och handdrivet tröskverk, brukade sina åkrar med gamla redskap och hur de tämde sina stutar. Men vi fick också uppleva deras starka Gudstro. Om de inte kunde gå till kyrkan någon söndag, då läste den äldste brodern den söndagens predikotext. En sådan intressant dokumentation om tre fina människors enkla och förnöjsamma liv är vi väldigt glada och tacksamma för att vi fått se och att den blir bevarad till eftervärlden.

I april visades på Biblioteket Stieg-Erland Dagmans fantastiskt fina utställning om skulptören och Habo-sonen Johan Axel Wetterlund. Släktforskarföreningen har bidragit med 2000 kronor till kostnaderna för att samla allt materiel och dokumentation.

Den 14 april hade släktforskarföreningen och hembygdsföreningen ordnat med en tipspromenad, som utgick från Hembygdsgården. 70 deltagare njöt av det underbara vårvädret, och frågorna var lagom svåra och kluriga.

Om höstens program läser ni på sista sidan av tidningen. Jag vill be er att inte missa träffen i Anderstorp under Ekered, där Monica och Folke tar emot oss och bland annat berättar om torpets historia och visar gamla saker.

Så ber jag få önska Dej en schön sommar med sol, värme och regn i rätt mängd och till bättnad för människor, djur och växtlighet.

Ingemar Kyrkeryd.

"Kyrkestan".

som är belägen på Håknarps ägor, är en fornlämning som det finns otaliga teorier om, men ingen kan med bestämdhet säga, vad den har för mening. Därför vill vi nu försöka utröna det.

Rune Ekre, Habo-sonen och arkeologen, har lovat att leda en utgrävning, för att vi om möjligt skall få klarhet. Vi tänker starta i vår med en studie-cirkel i arkeologi för att vi skall få de grundläggande kunskaperna i hur man utforskar sådana här fyndplatser.

Redan i början av 50-talet ville man göra en utgrävning av "Kyrkestan", och Habo kommun anslog 3,500 kr till kostnaderna, men vad vi kan finna, så har ingen undersökning ägt rum. Däremot har en närbelägen bronsåldersgrav och domarring undersökts. Något protokoll från dessa utgrävningar har vi hittills inte fått fram från Riksantikvarieämbetet.

Innan vi kan påbörja någon grävning, måste vi ha länsantikvariens tillstånd. Vi tror oss kunna lova, att vi får ett sådant.

Det skall bli spännande att se, om vi finner svaret på vår fråga, vad denna stenmursrektangel har varit lagd för.

Du som är intresserad att delta i studiecirkeln och utgrävningen, kontakta gärna undertecknad eller någon annan i styrelsen. Väl mött!

Ingemar Kyrkeryd.

Bussresa till Stockholm.

Resan till Vikingautställningen blev en succé. Många uttalade sin önskan om att vi skall försöka ordna fler sådana resor. Då det i Stockholm på Nordiska museet och på Historiska museet visas "Vår historia", har vi gjort vissa undersökningar. Vi hade tänkt oss en resa över lördag och söndag med besök på ett museum vardera dagen, övernattnings i dubbelrum med frukost, guidning och entré. Om tillräckligt många anmäler sig, blir priset ca 850 kr per person.

Du som är intresserad, ring gärna undertecknad, biblioteket eller Lennart Wahlström, så vi får höra, hur stort intresset är.

Ingemar Kyrkeryd.

FORNFYND FRÅN STARBÄCKS GÅRD?

John och Bertil Frändberg, Starbäcks gård, Gustav Adolf visade upp ett par "gubbar" för tidningens medarbetare i början av februari månad.

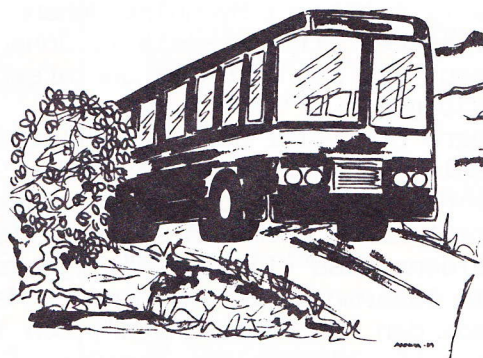
Den senast funna figuren är av gjutjärn, cirka 6 cm hög, rostig men i ganska gott skick. Huvudbonaden påminner om en "narrkåpa" och har tre horn.

Figuren påträffades vid portstolparna till huvudbyggnaden och kan ha kommit i dagen vid räfsning av grusgången. Åldern är ännu inte fastställd.

Den andra figuren är av grönsten, och det ursprungliga ansiktet har försetts med ögon, troligen som hobbyarbete av någon tidig innevånare i Starbäck.

Skara Museum har haft den till påseende och har i sin tur låtit Historiska Museet i Stockholm yttra sig över fyndet. "Stengubben" upphittades för cirka 100 år sedan.

Arne Wulff

OM SVENNING JOHANSSON OCH VÄCKELSERÖRELSEN I VÅRA BYGDER.

Kyrkoherde Olle Hultberg, Åsarp, berättar i sin skrift om väckelserörelsen i våra bygder om kolportören Svenning Johansson. Han föddes den 1/12 1827 i Säldeberget, Åsafors.

I mars 1854 blev han kolportör vid Jönköpings Traktatsällskap, vilket från 1860 kallades Jönköpings Missionsförening. Inom denna förening var Svenning Johansson verksam i 30 år.

I Svenshult, Habo socken, bodde bonden Petter Boman, som var far till Svenning Johanssons blivande fru. När Boman dog år 1855, övertog Svenning gården, vilken han sedan brukade till 1866, då familjen flyttade till Jönköping. Sin kolportörssyssla skötte han jämsides med jordbruket.

Svenning och Maria fick tre barn under tiden i Svenshult, nämligen Emma Christina 1858, Hanna Elisabeth 1863 och Johannes Gotthard 1865.

På sina ägor i Svenshult lät Svenning Johansson uppföra ett missionshus, det första i Habo socken.

När gården såldes, såldes också missionshuset, vilket plockades ner stock för stock och transporterades till Börstig, där det återuppbyggdes av medlemmar av den traktens missionsvänner.

Ännu en gång flyttades Svenshults missionshus, denna gång till Kronogården i Tonarp, Börstig. Det skedde 1899.

Missionshuset har senare renoverats och används fortfarande.

En syster till Svenning Johansson, Kristina, var gift med Per Gustaf Svensson i gården Knipan, som ligger någon kilometer väster om Svenshult. Som en naturlig följd av släktskapet blev Knipan en samlingsplats för bygdens troende.

Ännu en gård i västra delen av Habo, Mosseslätt, var en plats, där man ofta samlades till möten i Svenning Johanssons anda. Ägaren till Mosseslätt, Johannes Nilsson, var son till Nils Gustafsson på Furusjö gård.

En yngre bror till Johannes Nilsson i Mosseslätt, Anders Nilsson (1831-1914) skrev flera dikter och andliga sånger. Den mest kända, som han själv kallade "Enfaldens visa vid plogen", sjöngs ofta vid läsarmöten i våra bygder. Man kallade den för "Habosången", och i omarbetat skick finns den fortfarande med i vissa sångböcker bl.a. i Alliansmissionsens sångbok. Sången har ett 15-tal verser, varav vi här återger några som

vi fann i en sångbok från slutet av 1800-talet.

Det är så godt att om Jesus sjunga,
hans godhet prisa, hans nåd förkunna,
i sången säga, hvad han är god,
som oss har köpt med sitt dyra blod.

Jag är så nöjder, så trygg och glader.
Min bror är Jesus och Gud min fader,
och himmelen är min arfvelott;
Det är ej mången, som mår så godt.

Jag har förlossning igenom blodet;
Guds löfte har jag bestämt i ordet,
att Jesus köpt mig, sådan jag är,
att evig kärlek han till mig bär.

Ej under då, om jag nu vill sjunga
om vännen Jesus med lossad tunga
och börja litet att sjunga här,
tills jag för evigt får sjunga där.

Han ger här nere, hvad jag behöfver,
och himlaarfvet blir ändå öfver,
tills ofvan molnen jag snart får gå
att saligheten tillträda då.

Nödåret 1867 emigrerade Anders Nilsson till USA.

Vid Kyrkeryd nära Habo samhälle byggdes ett missionshus på 1870-talet. Initiativtagare till detta var Carl Johansson från Kyrkeryd.

Detta missionshus användes i slutet av 1800-talet och fram till 1903 även som skollokal. År 1903 flyttades det till en mera centralt belägen plats vid Gunnarsbo i Habo samhälle. Där har det tjänstgjort som gudstjänstlokal, ända tills ny missionskyrka nyligen byggdes. Huset finns fortfarande kvar på samma plats och används numera som Folkets hus.

Svenning Johansson, som på sin tid ansågs vara en av våra bygders största förkunnare, avled den 2/4 1898.

VAD GAMLA BRANDBREV KAN BERÄTTA.

Gamla brandförsäkringsbrev kan berätta mycket om, hur folk i gamla tider bodde och vad de ägde.

Habo Ömsesidiga Brandförsäkringsbolag, som från början kallades Habo Församlings enskilda Brandstods-Bolag, bildades år 1848, alltså för 145 år sedan.

Stora mängder av gamla makulerade försäkringsbrev har bevarats och finns till påseende för den som så önskar på Habo Försäkringsbolags kontor i Furusjö.

På kontoret har man ordnat upp försäkringsbrevens rotevis. Det är därför inte så svårt att hitta de uppgifter man kan vara intresserad av.

Önskar Du forska i dessa gamla handlingar, slå en signal till Habo Försäkringsbolag, som har telefonnummer 0392/20011.

Som exempel på hur brandförsäkringsbrevens ser ut, presenterar vi här nedan ett sådant, som fanns med i bolagets 100-årsskrift och som var utskrivet 1848.

Av allt att döma, är den backstuga, som försäkringsbrevet gäller, den stuga, som vi brukar kalla "Stena-Gustava stuga" och som numera finns i Hembygdsparken i Habo.

Exempel ur Habo Försäkringsbolags register över de gamla försäkringsbrevens:

Rote nr 1 Darängs östra rote 1878-1943.

Brev nr 1 Klockarbostället Björstorp

2 Björstorp (Fritz Hjort, August Uddberg)

3 Furulund Björstorp (Joh. Karlsson)

3 Backelund Björstorp

4 Eskhult, Knutshult, Hultarp

5 "

6 Prästbolet Gropen

7 Lindhult

8 Eskhult (Karl Svensson)

9 Habo Prästgård (Kvarn och såg)

10 Marielund

11 Härhult

12 Skolan i Landtorp, Julared, Fiskebäck, Apelskift, Brogården och Habo kyrkskola

13 Orrabacken

14 Munkebo

15 Björkelund

16 Fiskartorpet

17 Prästbolet Munkebo

19 " Lerbo

20 Habo Prästgård (Tropp)

22 Nygård

24 Domneberg

25 Habo Kyrka

26 Fiskaretorpet

27 Härhult

28 Soldatboställe

29 Habo Skolbibliotek

30 Lindhult

31 Högalund

32 Habo Småskola

33 Wästerlid

34 Förpantningslägenheten

35 Hackås

36 Lidsholm

37 Åsared

38 Grönhagen

39 Skatthagen

40 Förelund Björstorp (Wilhelmsson)

41 Habo Sockenstuga

42 Prästbolet Björkelund

43 Torpet Gropen

44 Kvarnkulla

Fotografi av brandbrev Nr 52, Ekets rote, utfärdat den 30 juni 1848, och som ännu är gällande.

Till försäkring i Habo Församlings enskilda Brandstods-Bolag anmäles följande egendom å *Stena-Gustava stuga*

Stena-Gustava stuga

Abyggnader.	Täcknings- ämne.	Mått.	Brädd- djup.	Byt.	Gammal.	I god stånd.	Förbruk.	Värder.	Antal rum.	Längd.	Bredd.	Storlek.	Kellare.	Försäkrings- belopp i jernna tioel.	Ansvärs- belopp i jernna tioel.
1. <i>Stena-Gustava stuga</i>	<i>Trä</i>					1				12 11	8 3			70	60 900
2. <i>Stuga</i>	<i>Trä</i>					1				7 6	3			70	14 200
3.															
4.															
5.															
6.															
7.															
8.															
9. <i>Försäkr. höjd till 1.100</i>															
10. <i>den 15/11 1944. Betygas.</i>															
11. <i>Karl Johansson</i>															
12.															

Summa byggnader

70 70 1,100

Lösegendom.

Gröda och Spannemål

Kreatur

Åker- och Körredskap

Husgeråd och andra Löseöre

Johannes Flo
Stena-Gustava stuga
Stena-Gustava stuga

Summa Försäkringsbelopp

Summa Ansvarighetsbelopp

70 70 1,100

70

Undertecknad försäkrar på ära och tro, att här uppgifne byggnader och i dem befintlig lösegendom icke äro öfver deras verkliga värde upptagna, samt icke i någon annan inrättning försäkrade, och förbinder jag mig till obrotslig efterlefnad af hvad Habo Församlings Brandstods-Reglemente stadgar och föreskrifver.

Stena-Gustava stuga
Ekets den 30 Juni 1848

Johannes Flo

Brandstods-Committeen i Habo, som granskat ofvannstående beskrifning och uppgift, anser försäkringssumman och dess fördelningar icke vara för högt upptagne, hvarjefte den härnämde till försäkring i Bolaget antages.

Stena-Gustava stuga
den 19 Juli 1848

På Committeens vägnar

Johansson *Stena-Gustava stuga* *Karl Gustafson*

HABO SCOUTKÅR 1933

Jag skall den här gången bara i korthet nämna, att vi här i Habo startade en scoutkår i början av år 1933, alltså för jämnt 60 år sedan. Från denna kårs verksamhet finns ett antal berättelser bevarade. Vi fick nämligen i uppgift att skriftligen redogöra för händelserna vid föregående träff. Denna gång skall vi höra patrullchefen Kalle Holmqvist berätta om ett veckoslut vid Munkaskog. Jag återkommer i nästa nummer av "Habo-bygden" med utförligare beskrivning av Habo Scoutkår.

Arne Wulff

Karl Holmqvist beskriver ett läger på Ränneslätt.

Det var en lördagsförmiddag i juni månad som vi begåvo oss till Ränneslätt. Värmen var tryckande särskilt för oss som hade packning på ryggen.

Om jag inte tar fel, så var det första gången vi skulle övernatta ute i det fria tillsammans, men för det var det ju inte mindre roligt.

När vi ställde upp oss utanför Chefens fabrik, sågo vi att det var flera styc-ken som fattades. Några fingo inte följa med för sina föräldrar och ett par hade anställning i affärer. Så tågade vi iväg med Chefen och Boman i spetsen, och som avslutning hade vi trossen. Trossen var en cykel som vi lastat sov-säckarna och tälten på. Kokkärilen byt-tes vi åt att bära. Vid idrottsplatsen veko några av pojkarna av från vägen och sprungo ner i dalen för att svalka sig med källvatten som finnes där. Dessa togo en genväg upp till vägen och slöto sig åter till truppen.

När vi kommo till ett ställe vid vägen där en gärdesgård gick in i skogen, gjorde vi halt. Chefen sade då till oss att de som ej hade för stora packningar kunde ta en genväg genom skogen till Ränne-slätt. De andra jämte trossen fortsatte för att söka sig en bättre väg dit upp. Vi som togo genvägen genom skogen kommo strax ut på ett gärde, för att några ögonblick därefter gå in i en annan skog, alltså följande gärdesgården. När vi kommo i närheten av tältplatsen fick jag syn på en liten orm som knappast var en decimeter lång. Här klev vi över gärdes-gården och bröto oss genom ett tätt snår, och äntligen utkomna stodo vi på Ränne-slätt.

När vi rastat oss en stund kommo de andra på en stig ur skogen. Vi överblickade

tältplatsen och fann att den bästa tält-platsen var just där ett par stora ris-högar lågo. I stället för att förlägga tältplatsen till ett annat ställe, flyt-tade vi rishögarna. Vi togo av oss klä-derna så att vi bara hade byxorna kvar på oss, och så arbetade vi på för fullt. När detta var färdigt, reste vi tälten medan Boman och Nils Ringqvist gjorde en spis. Sedan högg vi ved medan Nils tän-de i spisen för att koka choklad. Efter att ha gjort i ordning lägret, in-togo vi den första måltiden.

Strax efter det vi ätit kom Almquist. Vi roade oss med stafettlöpning och andra lekar. Under tiden kom Erik och Gösta. Ännu en stund lekte vi och hade roligt. Därefter åto vi kvällsvard, och så lade vi oss att sova, glada och nöjda.

Under natten började visst Chefen att frysa, så han gick ned till Sommarro för att tillbringa resten av natten där.

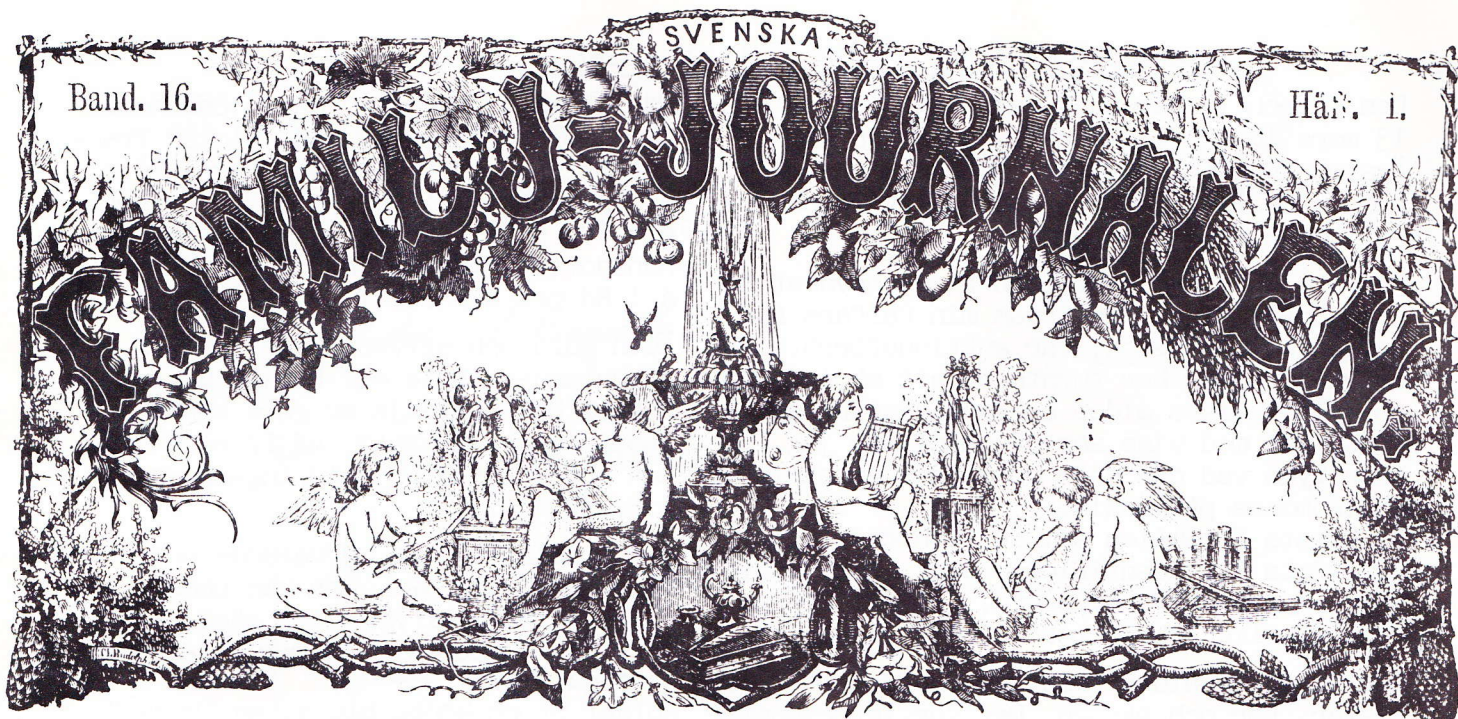
Kl. 6 väcktes vi. Vi klädde oss nödtorf-tigt och gick till andra änden av planen för att taga morgongymnastik. Det kändes kallt att gå barfota i det av daggen vå-ta gräset. Några av oss fröso nog också innan vi hunnit bli varma av gymnastiken. Vi höllo på ungefär en kvart, och därefter gingo vi tillbaka till lägret för att dricka choklad som Sture och några av de andra pojkarna kokat. Därefter gingo vi en ganska svår spårning i obanad terräng, sedan marscherade vi till Vättern för att bada. Sjön gick ganska hög och vattnet var kyligt. Vi badade och roade oss en bra stund, innan vi återvände till läg-ret.

Vid tältplatsen hade korna varit och häl-sat på, de hade lämnat tydliga spår ef-ter sig.

När vi intagit ännu en måltid, togo vi ner tälten och bröto upp. Detta är ett av de roligaste lägerminnen från sommaren.

Karl Holmqvist.

Band. 16.

Härf. I.

1877

Folksägnen från Brandstorp*.

Upptecknade af Wilhelm Aurell.

I. Om Svemon" i allmänhet.

Svemon är och har alltid varit en "stygger" mo. Krig har der stått i fornda da'r. så att mycket folk stupat. Galgbackar ha der också funnits af ålder***. Nedåt sjön till, nära strandvägen, i trakten af Nötebäcken†, skall hafva varit en kyrka. Allt detta har gjort, att mången hittat människoben här och der på mon och flera hafva der varit utsatta för "skamstyg", såväl midt på ljusa dagen, som ock nattetid, och då mest. Men stackare den, som talat om det med detsamma! Den har sjuknat genast och blifvit sängliggande, ja, till och med i veckor. Sådant är det på Svemon.

II.

Stubbebrytarna och Jernkistan.

Tvenne bönder, en ifrån Hulan och en ifrån Lindberga††, gingo en dag för omkring en 20 å 30 år sedan uppåt skogen för att bryta stubbar, tjärstubbar förstås, som de också gjorde. När de så hade hållit på tills fram på eftermiddagen, fingo de se en stor, stor jernkista stå der alldeles bredvid dem och uppe på sjelfva marken. Lock var det på henne, men intet lås för. Stubbebrytarna undrade naturligtvis hur och när kistan kommit dit, och hvad som kunde vara i den, och började därför titta på henne lite närmare. De försökte lyfta upp locket, men se, det gick då inte med bara händerna: det var för tungt. De togo därför stora stakar och bände med, och det gick: locket flög upp som en pil. Men i kistan fanns inte annat, än bara torra löf. Under det de rörde och letade i dem, så kommo några stycken utanför kistan, som de emellertid läto stå der hon stod till andra dagen, då de kommo tillbaka med ett par oxar och en vagn för att hemta hem henne,

* Brandstorps socken är annexförsamling till Daretorp i Wartofta härad af Skaraborgs län med Vettern till gräns i öster.

** Svemon eller Svedmon, till största delen kronoskog och såsom sådan eller allmänning omnämnd redan uti en förordning af 1828, utgör östligaste delen af den icke oansenliga skogshöjden Hökensås.

*** En afrättsplats finnes ännu på Svemon.

† Ett hemman.

†† Hemman nedåt sjön till, å Svemon den enda trakt, som är bebodd.

bara för jernets skull. Men, väl komna till ort och ställe, funno de ingen kista der, utan i stället precis, efter hvad de kunde tycka, lika många blanka silfverpengar på platsen, der hon stått, som de löf. de dagen förut kommit att häfva ur henne.

Då ångrade, må tro, gubbarna fasligt på, att de inte hade häft ur hvartenda löf, som fanns i kistan, för nu sågo de, att det var löf som dugde.

Sedan dess har jernkistan aldrig varit synlig.

III.

"Abbram", "Soa" och krigshärarna.

För en 20, 25 år sedan lefde en gubbe, som hette Abbram* och bodde i Strömme**. Han kom sent en qväll sörifrån strandvägen och skulle gå hem, och då mötte han mellan Sveudden och Nötebäcken en obarmhertigt stor so, som gick och "ruffa". Abbram var aldrig rädd af sig, men han gick ändå ur vägen för den stora "soa" och fortsatte sedan. Men, när han då vände sig om, för att se efter hvar "soa" tog vägen, så fick han se bakom sig två krigshärar, en på hvar-dera sidan om vägen. — "Hm", mumlade Abbram och tittade i detsamma framför sig och då stodo två krigshärar der på samma sätt, men alldeles orörliga och utan att stänga vägen, så att Abbram fick alldeles ostörd gå fram midt emellan dem. Men så vände han sig om ett tag till och då var det lif i knektarna bakom honom: de flögo omkring hvarandra som torra skinn och svängde sina vapen som i det värsta krig, och den ene ryttaren red förbi den andre, så det dånade i marken. När Abbram återigen såg framför sig, var det likadant lif der. Men ett, tu, tre, så var allt försvunnet, och Abbram — han lunka hem så smått.

För resten hafva de der krigshärarna varit sedda utaf många, och ännu flera hafva sett den stora "soa", som har sitt tillhåll på Svemon***

* Abraham.

** Strömme var då ett torpställe, men är nu kronojägareboställe, kalladt Strömbäck.

*** Sägner af denna art torde dels hafva uppkommit och dels derest de räkna en högre ålder, hafva blomstrat under unsbehets-bränningsens tid.

STORAUKTION PÅ STORA KÄRR ÅR 1866.

Den 12 och 13 februari samt den 7, 8, 9 och 13 mars 1866 hölls auktion på stora Kärr. Ägaren J. Åkerlund hade kommit på obestånd, och nu hölls exekutivauktion på yttre och inre lösöre samt kreatur.

Protokollet från auktionen finns bevarat i "Johannesabyrån", eftersom min farfars far, Johannes Gustafsson, var auktionsförrättare. Flera personer har turats om att skriva protokollet. Vissa sidor är ganska svåra att läsa, men med viss ansträngning har jag lyckats tyda vad där står och sedan renskrivit alltsammans på maskin.

De flesta föremålen som auktionerades bort var lätta att identifiera, dock inte alla. Vad betyder t.ex. stussare, trålåka kneppelressel balig och våmbord?

Nästan allt såldes från minsta kakform till hästar, kor och åkvagn. Det var intressant att se, vad saker och djur värderades till. En bagge kunde man köpa för 6 Rd. 50 öre, och ett får med lamm gick bort för 8 Rd. Kornas pris varierade mellan 50 och 60 Rd. Det dyraste djuret var en häst, som inropades av Kasper Berglund på Orraholmen för 200 Rd.

En mängd kopparföremål både för köksbruk och för brännvinstillverkning såldes. I protokollet står det i samband med detta noga angivet, vad föremålen vägde och vad kopparpriset var per skålpund. (1 skålpund = 425 gram).

Det visade sig, att min farfars far själv ropat in en kaffekokare, som vägde 6 1/2 skålpund = 2,76 kg. Eftersom jag på min 50-årsdag fick en liknande kaffekokare av min far, kontrollvägde jag nu denna, varvid jag fann, att den vägde på grammet lika mycket. Troligen är det kokaren från Stora Kärr som jag äger.

Tydligt hade folk gått man ur huse för att få vara med på auktionen. Inte bara folk från Habo bygden hade mött upp. Även från Jönköping var flera köpare t. ex. Madam Andersson, Fru Lotigius, Fabrikör Pripp och Bleckslagare Brant.

Långväga köpare i övrigt var bl. a. Kasper Berglund, Orraholmen, J. Gabrielsson, Korsgården, Yllestad samt Pastor I. Strand från Bönared, som senare blev kyrkoherde och prost i Habo.

De flitigaste köparna var J. Hulander, som blev Åkerlunde efterträdare på gården, Patron Berglund på Tumbäck, A. Larsson på Bränninge, A. Gabrielsson på Eskhult och A. Svensson från Rinkabäck.

En ganska liten procent av köparna var kvinnor. Ofta står inte ens deras namn i protokollet utan endast t. ex. Anders Nilssons hustru, Skogen eller Lars Florins H i Klynnekjerr.

När lingarn, tyg m.m. salubjöds höll sig emellertid pigor och flickor framme. Sålunda köpte pigan Johanna Holm Stora Kärr 10 alnar tyg á 98 öre per aln för 9 Rd 80 öre. Pigan Lovisa Johansdotter Stora Kärr köpte 10 alnar Do á 1 Rd per aln för 10 Rd.

Även guld och silverföremål såldes. J. Hulander köpte ett fickur av guld för 61 Rd. En kedja av guld köpte A. Gabrielsson, Eskhult för 17 Rd 5 öre. Han köpte också en guldfingerborg för 4 Rd 50 öre.

Flera soldater var närvarande och handlade ganska friskt. Man kan undra, vad deras äktahälfter hade att säga, när de kom hem med diverse mer eller mindre onödiga saker.

Soldat Storm köpte bl. a. en "byssa" för 6 Rd och en tvättbalig för 1 Rd. Soldat Malm köpte en duk för 5 Rd 80 öre. (För det priset hade han kunnat köpa ett får!)

Flera soldatnamn förekommer i protokollet t.ex. Man, Skön, Palm, Ax, Eld, Snygg, Asklöf, Sabel, Wass, Wahl och Ros.

Även två kaptener förekommer, nämligen Kapten Krusenstjerna, som köpte en kappsläde för 25 Rd 50 öre, och Kapten Gilner från Simonstorp.

Även tre sergeanter var flitiga köpare, nämligen Pettersson på Nygård, Skänk och Fägersten. Tyvärr har skrivarna haft svårt för att stava till deras titel. Någon kunde stava alldeles rätt, under det att andra skrev Cagrant eller Cegrant. Den vanligast förekommande stavningen var emellertid Segrant.

Bl. a. köpte Segrant Fägersten 2 karaffer, krushår och 25 skålpund lin. Segrant Skänk köpte dricksglas, porslinsfat, 3 bord och en långpanna m.m. Segrant Pettersson köpte en pipa för hela 8 Rd.

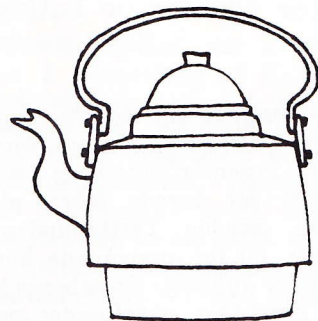
Träfföremål och möbler var relativt billiga. Dyrast var en chiffonjé av mahogny, vilken inropades av J. Hulande för 53 Rd.

Ganska många torpnamn förekommer t. ex. Sjöbo under St. Kjerr, Nyskog under Starbäck, Skogen, Suttran, Hörnet under Kjernekuilla, Kullen vid Knutshult, Ängstugan, Rom, Grantorpet och Bjelkatorp.

Man kan tycka, att priserna på de sålda varorna verkar låga, men om man betänker, att daglönen för en arbetskarl just då var cirka 1 Rd 50 öre om dagen, så är nog varornas värde de rätta.

Då kostade t. ex. en ko 50 Rd och i dag kostar den 5000 kr, alltså 100 gånger mer.

En kopia av hela auktionsprotokollet kommer att finnas på vårt forskarrum på Habo bibliotek. Om du studerar protokollet noga, kanske även du kan finna, att du i ditt hem har föremål, som inköpts vid auktionen på Stora Kärr år 1866.

Focke Ekered

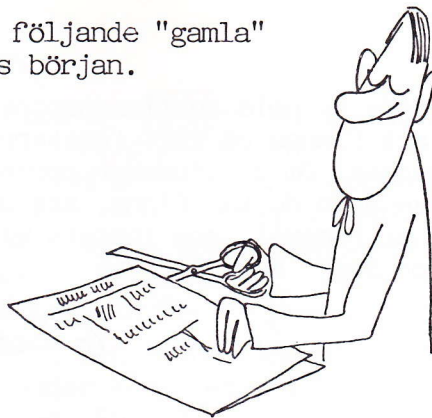
Ur Johannesabyrån

1 Stylla med Plöner	1	25	Johannes abbyrån i Bröninge
1 Storra 2 ^{de} Skåp	1	30	A. Gabrielson
1 Storra 1 ^{de} Sall	1	20	Se - man
2 ^{de} Styttor	1	25	Se - man
1 Storra	1	30	Se - man
1 Storra 1 ^{de} Sall	1	25	Se - man
1 Kaffar 2 ^{de} St. i a 2 ^{de}	21	75	A. Bengtsson tumball
1 Kaffar 2 ^{de} St. i a	2	10	A. Gabrielson
6 Storra 1 ^{de} St. i a	4	1	Anders Andersson St. i a St. i a
1 Storra 1 ^{de} Sall	1	15	A. Gabrielson
1 Storra 1 ^{de} Sall	1	30	Gustaf Jönsson St. i a
1 Storra 1 ^{de} Sall	1	65	Karl Jönsson i St. i a
1 Storra 1 ^{de} Sall	1	50	Peter Jönsson St. i a
1 Storra 1 ^{de} Sall	1	30	A. Gabrielson
4 Storra 1 ^{de} Sall	1	75	Barndaktorn St. i a
2 Storra 1 ^{de} Sall	1	15	Anna Jönsson St. i a
2 Storra 1 ^{de} Sall	1	30	Sofia Jönsson St. i a
2 Storra 1 ^{de} Sall	1	60	Barndaktorn St. i a
1 Storra 1 ^{de} Sall	1	75	J. Gustafson St. i a
1 Storra 1 ^{de} Sall	1	5	Karl Jönsson St. i a
1 Storra 1 ^{de} Sall	1	1	Anders Jönsson St. i a
2 Storra 1 ^{de} Sall	1	55	J. Jönsson St. i a
2 Storra 1 ^{de} Sall	1	45	Johan Jönsson St. i a
1 Storra 1 ^{de} Sall	4	1	Karl Jönsson St. i a
1 Storra 1 ^{de} Sall	2	1	A. Gabrielson
1 Storra 1 ^{de} Sall	1	15	Johan Jönsson St. i a
1 Storra 1 ^{de} Sall	1	30	A. Gabrielson
1 Storra 1 ^{de} Sall	1	15	Barndaktorn St. i a
1 Storra 1 ^{de} Sall	1	55	A. Bengtsson tumball

Tras. 23/7. 11.

23/7. 11.

Bengt-Inge Svensson har ur sin tidningssamling saxat följande "gamla" Habonyheter hämtade ur Falköpings-Posten från seklets början.

Invigningen af Habo kyrkas orgelläktare, som på föranstaltande af ingenjör Stomberg blifvit utvidgad för att bereda större plats för sångare, skedde Trettondedagen. Den till ett 80-tal uppgående kören utförde under ingenjör Stombergs ledning flera körsånger, såväl under guds tjänsten som efteråt. Nu som alltid häfdade ingenjör S. sin stora förmåga som dirigent.

Efter predikan framhöll prosten Strandh kyrkosångens stora betydelse samt frambar till sist sitt hjärtl. tack för det arbete, som ingenjören nedlagt i och för kyrkosången.

10/1 1905

Habo blåbandsförening höll den 3 jan. sin julfest i Habo folkskola. Trots det dåliga väglaget samlades mycket folk. Festen började med afsjungandet af ps. 124: 3, hvarpå prosten Strandh höll föredrag öfver Kristus såsom Konung och de angrepp som göras mot hans rike. Efter föredraget sjöngs ps. 124: 4.

Ordf. hälsade sedan samtl. välkomna samt framhöll att hvarje sann fosterlands- och människovän bör sätta som sitt mål att verka för supsedens afskaffande vid alla fester och samkväm. Sedan kaffet serverats lämnades en kort redogörelse för de organiserade nykterhetsgruppernas mål, arbetssätt, antal m. m.

Mullejö välkända sång- och musikförening medverkade hela oftonen flitigt med många vackra sång- och musikstycken.

5/1 1905

Guldbröllop firade makarna Karl och Charlotta Johansson i Kyrketorp, Habo sistl. fredag i kretsen af barn och barnbarn samt öfrige inbjudne. Prosten Strandh frambar vid tillfället i ett varmt tal sin och de närvarandes lyckönskan.

30/5 1905

Vid det häftiga åskväder, som i tisdags gick öfver Habotrakten slog åskan ned i Västerlid och antände, hvarvid tvänne ladugårdar, tillhöriga Adolf Persson, nedbrunno till grunden. Två svin innebrändes.

Genom det väldiga störtregnet som därpå följde, ramponerades vägar och broar flerstädes inom Habo. På några minuter blef det en verklig öfversvämning vid vattendragen.

30/6 1905

Skogssådd har verkställts å Tufvebo och Härhult af skolbarn från Apelskifts och Habo skolor. På båda ställena blefvo barnen frikostligt undfagnade.

30/5 1905

Till Habo sockens fattiga har riksdagsmannen A. Larsson i Bränninge på sin frus begrafningsdag skänkt 50 kr. att användas till extra förpläging för hjonen i fattighuset.

De fattige inom Habo blifva ofta ihågkomna af välvilliga, bättre lottade personer inom samhället. Så har prosten Strandh årligen brukat bjuda dem på mat och kaffe eller skänkt dem penningar, likaså pastor Tidelius, söndagsskol- och blåbandsföreningarna. Fabrikör Lundh å Aledal har också ihågkomit de fattige. Vid jul har han de senaste åren skänkt omkring 25 kr. hvarje gång att användas för samma ändamål.

Heder åt alla dem, som ej glömma de i timligt hänseende mindre lyckligt lottadel

25/11 1905

Från Habo skrifves. Efter 40 års verksamhet som folkskollärare vid Landtorp och Julareds skolor i Habo församling höll hr A. Florin den 17 nov. sin sista examen. Skolrådets ordf., kontraktsposten Strandh, frambar i ett varmt tal skolrådets och församlingens tack för det långvariga, nitiska och plikttrogna arbete hr F. som lärare nedlagdt i skolan. Af tacksamma föräldrar och lärjungar öfverlämnades till honom i Landtorp 73 kr. och i Julared 61 kr. efter hållna examina. Florin tackade såväl för dessa stora gåfvor som för all den kärlek, välvillighet och öfverseende, han städse som lärare fått röna.

Skoll. Florin är född 1839 i Gustaf Adolfs församling, tillträdde som extra ordinarie befattningen vid Landtorp, Julared 1866, hvarefter han efter afslagd fullständig examen i Karlstad 1874 erhöll ordinarie anställning 1875. Hr Florin har dessutom uppehållit organistbefattningen i Habo under mer än ett tiotal år. Han är ock en gärna hörd talare och innehar för närvarande Fosterlandsstiftelsens förordnande som lokalpredikant i Habo med omnejd jämte Dunkehallar.

Herr Florin afflyttar nu till sitt nya hem vid Mullejä, och förvisso önska honom hans många lärjungar och vänner en lugn och fridfull lefnadsafton.

21/11 1905

Habo församl. lärarepersonal har till sin representant i skolrådet utsett Joh. Thorén och till suppleant fröken Amanda Florin.

9/3 1906

På initiativ af prosten Strandh, som under den sista tiden hållit ett stort antal ungdomsföredrag, konstituerades i söndags Habo församl. kristl. ungdomsförening, hvars ändamål är att verka för ungdomens välbefinnande, andligt, sedligt, intellektuellt och fysiskt afseende. Det af prosten Strandh upprättade förslag till stadgar antogs enhälligt. Styrelsen skall utgöras af församl. kyrko- och skolråd samt lärarepersonalen vid skolorna. Till ordförande och kassaförvaltare utsågs prosten Strandh, till v. ordf. pastor Tidelius, till sekr. skoll. A. Florin och till v. sekr. fröken Ada Hallin. Till inträde i föreningen har redan anmält sig ett större antal af församl. ungdom. Den 25 mars kommer ett större inbjudningsmöte att hållas i kyrkan. Styrelsen skall erlägga en årsavgift af minst 1 kr. och medl. i ungdomsföreningen 50 öre. Såsom understödande medlemmar antecknas män och kvinnor, som utfästa sig att understödja föreningen med ett större eller mindre årligt bidrag, dock ej mindre än en krona.

Församl. kyrko- och skolråd jämte lärarepersonalen blefvo därefter bjudna på middag i prostg., där några timmar tillbraktes under angenäm sammanvaro.

9/3 1906

Nyktterhetsfäst var i söndags anordnad å Domneberg af Habo blåbandsförening. Sedan ordf. hälsat de talrikt församlade välkomna, höll pred. K. Elmgren föredrag öfver en af dagens aftonsångstexter, framhållande evangelii omskapande kraft samt att nyktterhetsarbetet är en frukt af evangelium. Därefter höll pastor Carl Ekblad från Sandhem ett med kraft och hänförelse utfördt föredrag, däri han med stöd af vetenskapen och statistiken bland annat påvisade den stora nationalförlust vi lida genom den förödliga rusdryckshandteringen. Därpå samlades fästdeltagarna omkring kaffe- och saftborden, som rent af belägrades. Vätterns Ros' musikkår underhöll deltagarna med musik. Efter nedkallandet af välsignelsen och gemensamt afsjundande af ps. 500: 7 ljöd till sist uppbrottssignalen, »Sv. arméns tapto», då hvar och en troppade ned från det härliga utsiktspåret. Fästen var besökt af öfver 800 personer.

I Habo blåbandsförening, som under sista tiden gått raskt framåt och nu räknar omkring 160 medlemmar, har prosten I. Strandh och pastor K. Thorsell ingått som medlemmar och därmed gifvit sitt fulla erkännande åt nyktterhetssträfvandena.

19/6 1906

Å Habo kyrkogård jordfästes i söndags extra banvakten Sander Isaksson af pastor K. Thorsell, som vid grafven höll en längre dödsbetraktelse. Den aflidne hade tillhört såväl hundramanna- som blåbandsföreningen, hvilkas medlemmar med sina standar följde den döde till grafven. Isaksson var vid fränfallet endast 20 år gammal och har alltid gjort sig känd som en skötsam och pliktrogen yngling.

12/7 1907

Lediga platser.

En absolut nykter Möbelsnickare

får stadigvarande kondition om anmälan göres genast hos
Snickare **Emil Augustsson**, Habo.

Skomakare.

En nykter och ordentlig skomakeriarbetare och en nylärling får nu genast eller i April stadigvarande plats hos

Skomakaren **K Sköld**,
Gustaf Adolfs Kapell.

Bref besvaras.

Dödsfall. Enligt ingången under rättelse har byggmästaren och förre stadsfullmäktigen John A. Larson aflidit i Chicago.

Den aflidne, som var född 1853 i Gustaf Adolfs församling af Skaraborgs län, var en af Chicagos största byggnadsentreprenörer samt sörjes närmast af maka, en son och två döttrar.

26/3 1907

Olyckshändelse. Arb. Frans Johansson från Löstugan i Gustaf Adolfs socken fick vänstra benet afbrutet, då han vid en såg var sysselsatt med framforslandet af stockar. En större sådan rasade ned från stockhögen och vållade olyckan. Han vårdas å härvarande lasarett.

Eldsvåda utbröt i lördags den 16 dennes i en bodbyggnad, tillhörig mjölnaren Anders Jonsson å lägenheten Dykärrs kvarn i Habo och omedelbart intill Gäbo. Elden hade troligen uppstått därigenom att aska blifvit utsatt. Oaktadt ett energiskt arbete utvecklades för att släcka elden lyckades det dock ej, utan bodbyggnaden nedbrann, men alla närliggande byggnader räddades. Stark västlig storm blåste, hvadan släckningsarbetet försvårades, men som god vattentillgång fanns och mycket folk anlände, lyckades ej elden få vidare utbredning. Ett stort parti råg samt omkr. 2,000 kg. kreatursben jämte råg och åtskilligt annat i boden blef af elden förstördt. Det brunna var försäkradt, troligen i Habo brandstodsbolag.

19/2 1907

16/3 1906

19/3 1907

Jag sitter hemma hos Ingrid och Arne Källemark i Källebäcken och dricker kaffe med gott hembakat kaffebröd. Vi pratar om gamla tider. Ingrid och Arne är uppvuxna i Källebäcken i en lanthandel, och de är tredje generationen som drivit lanthandel på samma plats. Kanske de rent av är fjärde generationen, för redan på 1850-talet hade man från ett par kistor i stugan försålt ett begränsat sortiment varor. Det var troligen salt, socker, kaffe, såpa, snus och kanske ytterligare någon vara. Då var det Ingrids och Arnes farfars föräldrar som stod för ruljansen.

1868 gifte sig deras farfar, Carl August Andersson med Charlotta Kristina från Habo kyrkby, dotter till rättaren Anders Jonsson på prästgården. Denne Anders måste ha varit en synnerligen duglig och hedervärd person. Han fick 1845 Skaraborgs Läns Hushållningssällskaps offentliga hedersbevis för sina personliga egenskaper.

Carl och Charlotta fick sex barn, men barnadödligheten var stor på den tiden. Farsoter härjade, bl.a. rödsot och difteri, och ingen hjälp fanns att få, så bara tre barn överlevde, en flicka och två pojkar. En av pojkarna, Gustav Edvin Karlsson, var Ingrid och Arnes far.

1869 fick Carl och Charlotta tillstånd att i förening med öl, porter och kokat kaffe även försälja vin av såväl inhemsk som utländsk tillverkning.

1874 fick de handelsrättigheter, och sortimentet utökades säkert så småningom. Gustav Edvin och hans syskon fick säkert tidigt hjälpa till i den lilla handelsboden.

Hur var det i Källebäcken på 1800-talet? De flesta hade naturligtvis sin bärning genom jordbruket, skogen och fisket, men här fanns också en kniphammare, som bl.a. smidde järn för axlar och andra ting till arbetsvagnar. Där fanns också ett mejeri ägt av Johan Augustsson, farfar till bröderna Augustsson på Källebäckens trä. Oskar Brämberg

Skaraborgs Läns

Hushållnings-Sällskaps Afdelning

inom

Wartofta och Frökinds Härader

som önskar, synnerligast åt det uppväxande släktet, gifva väckelse och håg att förvärfa medborgerlig aktning, och fästa uppmärksamhet derwid, att den laglydige, redlige, verk-samme och sedlige ynglingen eller mannen icke allenast är en trefnad och veder för samhället, utan ock genom dessa egenskaper bereder sin egen lycka och belåtenhet; och wid Sällskapets allmänna sammankomst i dag finner anmältdt, att *Rättaren Anders Jonsson nu i Habo Prästgård* städs utmärkt sig genom dessa och andra medborgerliga dygder, får med tillfridsställelse meddela detta offentliga bewis derom, och, med förklarande af Sällskapets aktning, lemna honom sitt förord hos hvar och en, som kan komma i tillfälle att fästa ett välförtjent afseende på detta berömliga förhållande. *Slättäng den 7 juli 1854*

A Sällskapets wägnar

C.P. Lokrantz

Ordförande

Skaraborgs Läns

Hushållnings-Sällskaps Afdelning inom

Wartofta och Frökinds Härader

som önskar, synnerligast åt det uppväxande släktet, gifva väckelse och håg att förvärfa medborgerlig aktning, och fästa uppmärksamhet derwid, att den laglydige, redlige, werksamme och sedlige ynglingen eller mannen icke allenast är en trefnad och heder för samhället, utan ock genom dessa egenskaper bereder sin egen lycka och belåtenhet; och wid Sällskapets allmänna sammankomst i dag finner anmältdt, att Rättaren Anders Jonsson nu i Habo Prästgård städs utmärkt sig genom dessa och andra medborgerliga dygder, får med tillfridsställelse meddela detta offentliga bewis derom, och, med förklarande af Sällskapets aktning, lemna honom sitt förord hos hvar och en, som kan komma i tillfälle att fästa ett välförtjent afseende på detta berömliga förhållande.

Slättäng den 7 juli 1854.

A Sällskapets wägnar

C.P. Lokrantz

Ordförande

Skaraborgs Läns Hushållnings-Sällskap

Skaraborgs Läns Hushållnings-Sällskap

hade en smedja och tillverkade gångjärn och allehanda smidesvaror. Säkerligen hade den närbelägna sulfitfabriken i Kvarnekulla stor betydelse för bygden. Den bidrog med arbetstillfällen för bönder och skogsarbetare, förutom de som arbetade på fabriken.

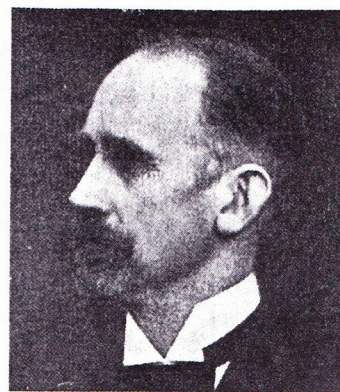
Källebäckens brygga byggdes 1892 av en ekonomisk förening. Denna brygga fick mycket stor betydelse för bygden. Förut fick man med oxar eller häst köra varor till eller från Habo järnvägsstation, men nu blev transporterarna betydligt kortare. Ångfartyget Svedudden, senare omdöpt till Södra Wettern, trafikerade rutten Jönköping - Hjo. Mellan Jönköping och Källebäcken fanns fyra bryggor och mot Hjo elva stycken. Fartyget anlöpte också Visingsö. Förutom varor till handelsboden lossades och lastades varor som ved, plank och bräder, mejerivaror och andra ting till Jönköping. Tackjärn till kniphammaren och smedjan kom säkert från trakten kring norra Vättern. Men även för persontrafiken hade bryggan stor betydelse. Nu blev det lättare för Källebäcksborna att resa till bl.a. Jönköping. På somrarna och höstarna kom många resenärer till bryggan för att plocka bär och svamp i de närbelägna skogarna.

Omkring år 1900 byggde Carl och Charlotta ett nytt bostadshus, där också handelsboden var inrymd.

1905 gifte sig Gustav Edvin med Anna Theresia från Sandhem och övertog samtidigt affären. Om några år blev det barnspring i handelsboden. Två pojkar och två flickor fick Gustav och Anna. Bland dem var Ingrid och Arne.

1911 blev utrymmet i bostadshuset för trångt. Gustav byggde då till det nuvarande bostadshuset med en affärslokal.

Det dröjde inte länge förrän barnen fick börja hjälpa till i affären med att väga och räkna upp hela kardemummor för 10 öre (10-15 st). Gustav gjorde strutarna och barnen fick lägga i och vika ihop. När de blev lite större, fick de hjälpa till att väga upp strö- och bitsocker i enkilospåsar. Även mjöl och gryner, ärter och bönor vägdes upp. Allt förutom bitsocker kom i 100-kilossäckar. Dessa säckar såldes sedan de blivit tomma för 1 kr per st. De var begärliga till att bl.a. sy slitstarka lakan av. Bitsockret kom i 30-kilos trälådor. Tomlådorna såldes sedan för 25 öre. De var bra till mycket, bl.a. till att transportera lingon i.

G. E. CARLSSON, KÄLLEBÄCKEN.

När världskriget kom och ransonering på ett stort antal varor infördes, fick barnen hjälpa till att klistra inköpskuponger. Toppsockret minns de också. Det kom i två storlekar, 3 och 6 kg. Gustav hade en särskild yxa att dela topparna med. Då skulle det tjocka papperet vara kvar runt topparna, eljest yrde sockret omkring. Kaffé, orostat Santos, Maragotyp och Guatemala är namn som etsats in i deras minne. Men ganska snart kom rostat kaffé in i bilden och även kaffekvarnar, en hand-

SIRAP ½ Kg.
Mars eller April L
1918 1918

SOCKERKORT

Övertätnas av kort eller mot kort
köpt socker är förbjuden.
Endast säljaren får avriva kupong.
Lös kupong gäller ej.
Kupong gäller endast för angiven
månad.
Nytt kort utlämnas endast mot
denna talong.

JUNI
½ Kg. Socker L

JUNI
½ Kg. Socker L

MAY
½ Kg. Socker L

MAY
½ Kg. Socker L

driven och en eldriven.

Sill kom i höga tunnor, fin Islands-sill på hösten. Den hade föregåtts av Lofotensill, som var god till färsk potatis. Så var det lutfisken till jul. Den var av gråsej. Spillånga förekom ej på landet.

Vad såldes mer? Jo spik, liar, räfsor och andra järnvaror, fotogen för 14 öre litern, salt, snus ej att förglömma, röktabak och cigaretter, trätofflor av olika storlekar, tvättmedel, karameller, blåbyxor och skjortor, förklädstyger, vit och svart tråd m.m.

Varorna kom först med den förut nämnda ångbåten. Omkring 1930, när lastbilstrafiken kom i gång på allvar, kom varorna direkt till affären från grossisterna i Jönköping.

Det förekom också byteshandel. En del kunder kom med ägg och hemkärnat smör, som byttes mot andra varor. Äggen och smöret såldes vidare till Jönköping.

Det var också postutlämning i affären. Först var det Körare-Gustav, som körde med häst, sedan hans son, Posta-Johan, som hade bil. De lämnade post och tidningar i affären vid sin postrunda i Gustav Adolf.

1905 eller 1906 startade Johan Augustsson sågverksrörelsen. Den var i starten av ganska liten omfattning, men rörelsen utvecklades. Den drivs i dag av Johans sonsöner och är nu ett stort och modernt sågverk.

I Wettervågs lokaler drev Oskar W. Svensson snickerirörelse fram till 1930, då han flyttade sin verksamhet till Bankeryd. Svensson köpte snickerivirket av Augustsson. Augustsson sålde också virke till bröderna Janssons båtbyggeri. De tillverkade större och mindre båtar, bl. a. tre stycken Hebe-båtar.

Emil och Karl Augustsson, bröder till Johan, fick också sin råvara från Källebäcken. Emil, som var byggnästare, byggde bl.a. handelsboden. Emil startade också en snickerifabrik i Habo och tillverkade byggnadssnickerier. Titus Augustsson är son till Emil. Karl Augustsson startade sin snickeriverksamhet i Gullskog. 1922 byggde han fabriken i Habo. Om den fabriken kan ni läsa i 1993 års almanacka. Sara Werthen är dotter till Karl.

Gustav Sandin hade i Källebäcken smedja och hovslageri, innan han omkring 1920 flyttade sin verksamhet till Habo.

1908 byggdes landsvägen om förbi Källebäcken. Där var flera arbetslag verk-samma. En del kom långväga från. Väg-arbetarna var kunder i handelsboden. Ingrid och Arne har kontraböcker bevarade sedan den tiden, och det är intressant att i dem läsa, vad de köpte och vad varorna kostade.

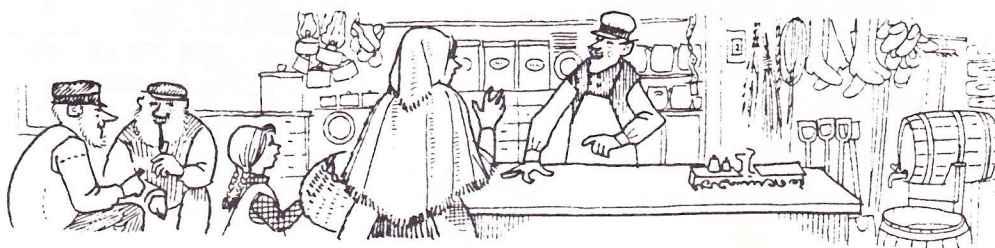
1905 lades mejeriet ned och i lokalerna, som tillbyggdes, inrättades ett väveri. Ägare var Sandqvist och Wennersten. De vävde bl.a. hästtäckan. Omkring 1920 flyttade de sin verksamhet till Habo, där de byggde upp väverilokaler nära nuvarande Munkvägen. Denna fabrik blev sedermera mattfabriken.

1917 blev det något av revolution i bygden. Johan Augustsson installerade en turbindriven likströmgenerator och kunde leverera elektrisk ström i trakten. Nu slapp man de osande fotogenlamporna och fick i stället bättre belysning. Leveransen av likström varade till 1939, men generatoranläggningen finns fortfarande kvar.

1919 fick handelsboden telefon. Till att börja med delade de linje med Frändberg i Starbäck och pastorsexpeditionen. 1930 fick Källebäcken sin egen telefonstation.

Bröt täljsten gjorde man också i Källebäcken. Brytningen startade i början av 1920-talet, men verksamheten blev inte långvarig. Det var svårt att få fram hela block, och stora sandmassor över täljstensfyndigheten försvårade, så att verksamheten lades ned efter ett tiotal år.

Gustav Edvin Karlsson innehade handelsboden i 50 år. 1955 övertog Ingrid och Arne affären och drev den till 1979.

Det var inte bara handel som upptog handlarnas tid. Både Gustav och Arne var mycket anlitade av kommun och församling. Innan kommunsammanslagningen med Habo, sköttes kommunen helt av förtroendevalda. Det var mycket arbete, men liten ersättning. Det var hedersuppdrag. Kommunal-skatten var också låg på den tiden, 5 kr per skattekrone.

Handelsboden var inte bara en lokal, dit man gick för att handla sina förnödenheter. Den hade också en stor social betydelse. Här träffades man, här ventilerades händelser från när och fjärran.

Handlarna i Källebacken var duktiga affärsinnehavare. De var allmänt aktade och hedervärda personer, som Ortsbefolkningen hade stort förtroende för och som de kunde vända sig till för att få råd och hjälp med skrivelser till myndigheter och privatpersoner. Många har för mig berättat, vad Ingrid och Arne, deras föräldrar och förfäder betytt för bygden och dess befolkning.

Det är med stor glädje, aktning och vördnad jag här kortfattat försökt berätta om en tidsperiod i vår bygd och om några av de människor, som format densamma.

Ingemar Kyrkeryd

I VÅRENS TID.

Hur ljuvligt det är att få komma --
Gå ut i Guds friska natur.
Än knopparna sluter sin blomma,
än står det en köldnatt på lur.

Det känns något skönt i mitt hjärta.
Långt borta jag kyrkklockor hör.
Allt blandas, båd glädje och smärta,
och klangen den tystnar och dör.

Jag står mitt i skogen och drömmer
om ungdom och lycka och vår.
De sorger, som varit, man glömmer,
men glädje och kärlek består.

Jag knäpper i bön mina händer
i skogen i försommarns dar,
och blicken mot himmelen vänder.
Det är som i kyrkan jag var.

Gud underbar är, när han danar.
Han livets skapare är.
Jag kan ej förstå, men jag anar,
han finns, han är före mej här.

Den ringaste kyrkan på jorden,
är kyrkan här i mitt bröst.
Gud lyssna, o, lyssna till orden,
de orden, som aldrig får röst.

"När jag hörde klockorna ringa från
Habo kyrka våren 1973."

Av Greta Palm f. Bruno.

Greta Palm avled den 24 februari 1993.

Habobygdens släktforskarförenings
styrelse 1993:

Ordförande:

Ingemar Kyrkeryd 036-406 65

V. ordförande:

Rune Franzén 036-463 01

Sekreterare:

Bernt Blank 036-419 26

Kassör:

Eivor Koskiniemi 036-414 10

Ledamöter:

Bengt-Inge Svensson 036-418 94

Lars-Olof Markstad 036-415 28

Aino Bergling 036-408 25

Suppleanter:

John Koskiniemi 036-414 10

Harry Cederwall 0392-201 47

Föreningens postgirokonto: 49 42 56-1

Postadress: Box 177, 566 00 Habo

Habo - Gustav Adolfs hembygdsförenings
styrelse 1993:

Ordförande:

John Koskiniemi 036-414 10

Kassör:

Irene Gellerbrant 036-403 94

Sekreterare:

Birgit Ljungqvist 036-402 81

Stugvärd:

Nils Werner 036-405 37

Föreningens postgirokonto: 61 41 71-7

Höstens program

Lördagen den 14 augusti kl 15.00
träffas hembygdsvänner och släktforskare hos Monica och Folke Ekered i Anderstorp, V. Ekered.
Folke berättar om torpet och förevisar gamla saker. Tipspromenad.
Medtag kaffekorg!

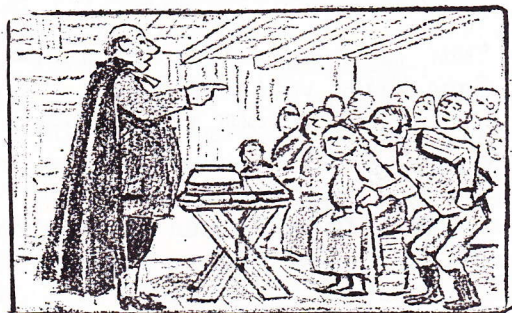

Hembygdsföreningens höstprogram i övrigt är ännu ej fastställt.

Släktforskarföreningen:

Tisdagen den 12 oktober kl 19.00:

Husförhör under ledning av Olle Hultberg i Hembygdsgården.

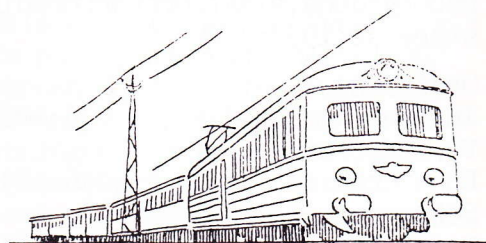

Vördig prosten:

"Nå, vad säger nu Herren Gud om alla dessa bud? Får vi höra katekesens svar därpå, Jonas i Backgårn.
Njaa, va sa han sega? Han har ju själver hettat på dom."

Torsdagen den 18 november:

I serien "Gamla Habobor berättar" är turen nu kommen till Karl-Magnus Mannerby. Han berättar om sitt liv som järnvägstjänsteman i Habo. Hembygdsgården.

Tisdagen den 14 december:

Luciafirande i Allianskyrkan, Furusjö under ledning av Harry Cederwall.
Mullsjöföreningen gästar oss som vanligt.